

ПРОПОЗИЦІЇ
Міністерства юстиції України
до проєкту Закону України «Про внесення змін до
Кодексу України з процедур банкрутства (щодо заходів,
спрямованих на погашення заборгованості, що утворилася
на оптовому ринку електричної енергії)»,
внесеного до Верховної Ради України народним депутатом України
Камельчуком Ю.О.
(реєстр. № 2390 від 06 листопада 2019 року)

Згідно з пояснювальною запискою головною метою проєкту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства (щодо заходів, спрямованих на погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії)» (далі – проєкт Закону) є створення на державному рівні належних умов для переходу до нової конкурентної моделі ринку електричної енергії в Україні у строки, визначені Законом України «Про ринок електричної енергії», шляхом забезпечення своєчасної реалізації всіх механізмів погашення заборгованості на оптовому ринку електричної енергії, визначених у проєкті Закону України «Про заходи, спрямовані на погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії», які спрямовані на повне погашення заборгованості на оптовому ринку електроенергії, а також забезпечення умов для сталих розрахунків на новому ринку електричної енергії.

Міністерство юстиції України не підтримує проєкт Закону з огляду на таке.

Запропоновані проєктом Закону зміни до Кодексу України з процедур банкрутства (далі – Кодекс) пов'язані з вищезазначеним проєктом Закону України «Про заходи, спрямовані на погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії» (реєстр. № 2386 від 06 листопада 2019 року), внесеним до Верховної Ради України народним депутатом України Камельчуком Ю.О. (далі – проєкт Закону № 2386), на положеннях якого базується проєкт Закону.

Також слід враховувати, що текст відповідного закону, прийнятого Верховною Радою України, може відрізнятись від тексту проєкту Закону № 2386, у зв'язку з чим проєкт Закону потребуватиме внесення певних змін.

Отже, вважаємо, що розглядати проєкт Закону доцільніше після прийняття Верховною Радою України проєкту Закону № 2386, оскільки проєкт Закону системно пов'язаний з проєктом Закону № 2386 та є похідним від нього.

Стосовно запропонованих проєктом Закону змін до Кодексу слід зауважити таке.

1. Проєктом Закону пропонується частину шосту статті 39 Кодексу доповнити новою підставою для відмови господарським судом у відкритті провадження у справі про банкрутство, а саме, якщо заява подана про порушення справи про банкрутство оптового постачальника електричної енергії.

Також проєктом Закону пропонується частину першу статті 90 Кодексу доповнити новим пунктом, яким передбачатиметься, що господарський суд закриває провадження у справі про банкрутство, якщо боржником є оптовий постачальник електричної енергії.

Згідно з положеннями статті 1 проєкту Закону № 2386 оптовий постачальник електричної енергії – це державне підприємство «Енергоринок», яке утворено для забезпечення функціонування оптового ринку електричної енергії відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 05 травня 2000 року № 755, тобто чітко визначена юридична особа.

Заборгованість у розумінні проєкту Закону № 2386 – це сума коштів, **яка виникла до 01 липня 2019 року**, підтверджена учасниками процедури погашення заборгованості та підлягає сплаті відповідно до укладених договорів та встановлених судових рішень.

Разом з тим відповідно до положень частини першої статті 1 Кодексу грошове зобов'язання – це зобов'язання боржника сплатити кредитору певну грошову суму відповідно до цивільно-правового правочину (договору) та на інших підставах, передбачених законодавством України. До грошових зобов'язань належать також зобов'язання щодо сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), страхових внесків на загально-обов'язкове державне пенсійне та інше соціальне страхування; зобов'язання, що виникають внаслідок неможливості виконання зобов'язань за договорами зберігання, підряду, найму (оренди), ренти тощо та які мають бути виражені у грошових одиницях.

Таким чином, крім заборгованості, що підлягатиме врегулюванню відповідно до положень проєкту Закону № 2386, оптовий постачальник електричної енергії може мати заборгованість перед іншими кредиторами – юридичними та фізичними особами, або заборгованість, яка виникла до 01 липня 2019 року.

Отже, прийняття запропонованих проєктом Закону змін призведе до порушення прав та законних інтересів кредиторів оптового постачальника електричної енергії, на користь яких винесені судові рішення, що не відповідатиме конституційному принципу обов'язковості виконання судових рішень, адже відповідно до статті 129¹ Конституції України судові рішення є обов'язковим до виконання.

У свою чергу це може призвести до завдання збитків державному бюджету та ускладнить проблему неналежного виконання судових рішень в Україні, оскільки Європейський суд з прав людини у своїх рішеннях покладає відповідальність за тривале невиконання рішення суду на державу в разі, якщо через запроваджене нею державне регулювання вона унеможливило примусове виконання рішення.

2. Проєктом Закону пропонується частину п'яту статті 41 Кодексу доповнити новим абзацом, яким передбачатиметься, що дія мораторію не поширюється на задоволення вимог кредиторів на період дії процедури погашення заборгованості щодо сум заборгованості учасників розрахунків, які підлягають погашенню на умовах, визначених Законом України «Про заходи, спрямовані на погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії».

Разом з тим запропонована проєктом Закону зміна не є чіткою та зрозумілою.

Так, відповідно до положень статті 1 проєкту Закону № 2386 учасники процедури погашення заборгованості – це учасники (члени) оптового ринку електричної енергії, їх кредитори та дебітори та інші суб'єкти господарювання, які визначені цим Законом.

В свою чергу учасники (члени) оптового ринку електричної енергії – це суб'єкти господарювання, які до дати початку дії ринку електричної енергії були стороною за Договором між членами Оптового ринку електричної енергії України від 15 листопада 1996 року та здійснювали (здійснюють) господарську діяльність, пов'язану з диспетчерським (оперативно-технологічним) управлінням об'єднаною енергетичною системою України; виробництвом електричної енергії; передачею електричної енергії; постачанням електричної енергії; розподілом електричної енергії; оптовим постачанням електричної енергії, тощо.

Як зазначено вище, заборгованість у розумінні проєкту Закону № 2386 – це сума коштів, яка виникла до 01 липня 2019 року, підтверджена учасниками процедури

погашення заборгованості та підлягає сплаті відповідно до укладених договорів та встановлених судових рішень.

Отже, із запропонованої зміни не зрозуміло – учасник процедури погашення заборгованості є боржником у справі про банкрутство, чи кредитором з вимогами до боржника (будь-якого суб'єкта господарювання).

При цьому, якщо у запропонованій проєктом Закону зміні під сумою заборгованості учасників розрахунків, які підлягають погашенню на умовах, визначених Законом України «Про заходи, спрямовані на погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії», мається на увазі грошове зобов'язання боржника (будь-якого суб'єкта господарювання), яке підлягає погашенню на умовах, визначених зазначеним Законом, перед учасником процедури погашення заборгованості, то в такому випадку арбітражний керуючий позбавлений можливості ідентифікувати вимоги кредиторів цієї категорії на предмет віднесення їх до заборгованості, яка підлягає погашенню на умовах вказаного Закону.

Крім того, чіткого визначення періоду дії процедури погашення заборгованості щодо сум заборгованості учасників розрахунків, які підлягають погашенню на умовах, визначених Законом України «Про заходи, спрямовані на погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії», проєкт Закону № 2386 не містить.

Також слід зазначити, що посилання у змінах, запропонованих проєктом Закону, на ще не прийнятий Верховною Радою України Закон України «Про заходи, спрямовані на погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії» не відповідає правилам нормотворчої техніки, за якими посилання в нормативних актах допускаються лише на чинні законодавчі акти.

Додатково слід відмітити, що запропоновані проєктом Закону зміни не містять завершеного механізму правового регулювання та викладені у спосіб, що не відповідає принципу юридичної визначеності, який є невід'ємною складовою принципу верховенства права, закріпленого статтею 8 Конституції України, згідно з яким юридичні норми мають бути чіткими, ясними і недвозначними, оскільки інше не може забезпечити їх однакове застосування, не виключає суб'єктивного трактування у правозастосовній практиці.

Наявність у проєкті Закону подібних конструкцій може істотно ускладнити застосування відповідних положень. Європейський суд з прав людини також неодноразово підкреслював, що закони мають відповідати встановленому Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод стандарту, який вимагає достатньо чіткого формулювання правових норм у тексті нормативно-правових актів.

Міністр юстиції

Денис МАЛЮСЬКА